

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การค้นคว้าแบบอิสระ เรื่องการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน จำแนกตามขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน ปีการศึกษา 2557 จำนวน 15 โรงเรียน โดยจำแนกประชากรตามขนาดของโรงเรียน 3 ขนาด คือ 1) โรงเรียนขนาดเล็ก 2) โรงเรียนขนาดกลาง 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ ได้กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่จะศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 263 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน เกี่ยวกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน มีลักษณะเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 การศึกษาสภาพ การจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน โดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการบ่งชี้ความรู้ รองลงมา คือ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ และด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับด้านการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น คือ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้

1) **ด้านการบ่งชี้ความรู้** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความรู้ มีการกำหนดโครงการหรือกิจกรรมการจัดการความรู้ และมีการกำหนดและมอบหมายหน้าที่ให้แก่บุคลากรในการจัดการความรู้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ คือ มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันร่วมกัน เพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง และปัญหาในการจัดการความรู้

2) **ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ บุคลากรมีความสามารถในการสร้างและแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ภายนอก ด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการส่งเสริมบุคลากรแสวงหาความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เข้าศึกษาดูงาน ประชุมอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการความรู้ภายนอกสถานศึกษา และมีการจัดให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ จากหน่วยงานภายนอก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ คือ มีการจัดแหล่งความรู้ที่ช่วยสนับสนุนการแสวงหาความรู้ของบุคลากร

3) **ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ มีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ อย่างเป็นระบบเพื่อสะดวกต่อการสืบค้นและติดตามผลการปฏิบัติงาน มีการจัดเก็บฐานข้อมูลความรู้ ประสบการณ์ความรู้ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีการแต่งตั้งหน้าที่ผู้รับผิดชอบดูแลฐานข้อมูลการจัดการความรู้ให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ คือ มีสถานที่จัดเก็บฐานข้อมูลแหล่งความรู้ ที่สะดวกต่อการสืบค้น

4) **ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ มีการประชุมชี้แจงการกำหนดรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการประมวลและกลั่นกรองความรู้ โดยติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ มีการแต่งตั้งกรรมการนิเทศ และตรวจสอบเอกสาร และมีการส่งเสริมให้บุคลากรประมวลและกลั่นกรองความรู้ โดยปรับปรุงข้อมูลความรู้ให้ทันสมัย และเป็นปัจจุบัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ คือ มีการปรับปรุงเอกสาร ให้มีเนื้อหาครบถ้วน สมบูรณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป็นรูปแบบมาตรฐานเดียวกัน

5) **ด้านการเข้าถึงความรู้** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลความรู้ใหม่ให้บุคลากรอย่างทั่วถึงโดยวิธีการที่หลากหลาย เช่น จัดทำป้ายนิเทศ หนังสือเวียน ฯลฯ มีการกำหนดรูปแบบวิธีการในการเข้าถึงความรู้ต่าง ๆ ในองค์กรอย่างชัดเจน มีศูนย์ข้อมูลให้บุคลากรสามารถสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลได้หลากหลายช่องทาง เช่น เอกสาร ระบบเทคโนโลยีที่สะดวก รวดเร็ว ตรงตามความ

ต้องการส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการจัดทำสารบัญข้อมูลความรู้ ให้บุคลากรสามารถสืบค้นข้อมูลได้สะดวกและรวดเร็ว

6) **ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีมหรือจัดตั้งทีมข้ามสายงาน มีการใช้ระบบเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้ เช่น Social Network, WebBlog หลังเข้าร่วมอบรม สัมมนา ฯลฯ มีการจัดให้บุคลากรนำความรู้มาถ่ายทอดให้บุคลากรอื่นภายในโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ คือ มีการจัดระบบพี่เลี้ยงเพื่อช่วยสอนงานและให้คำแนะนำแก่บุคลากรที่ไม่มีประสบการณ์

7) **ด้านการการเรียนรู้** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ บุคลากรสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการส่งเสริมให้บุคลากรมีความพร้อมในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากันและต่ำกว่าข้ออื่น ๆ คือ มีการสร้างบรรยากาศให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ในโรงเรียน มีการวัดผลและประเมินผลการใช้ความรู้ เพื่อนำผลมาวางแผนหรือปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีการสนับสนุนทรัพยากรในการสร้างนวัตกรรมของบุคลากรในโรงเรียน

5.1.2 **สภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน** จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ในโรงเรียนขนาดเล็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก พบว่า มากที่สุด คือ ด้านการบ่งชี้ความรู้ รองลงมาคือ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ และด้านการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น คือ ด้านการเข้าถึงความรู้ ในโรงเรียนขนาดกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก พบว่า มากที่สุด คือ ด้านการบ่งชี้ความรู้ รองลงมาคือ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ และด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น คือ ด้านการเข้าถึงความรู้ ในโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก พบว่า มากที่สุด คือ ด้านการบ่งชี้ความรู้ รองลงมาคือ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ และด้านการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น คือ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้

5.1.3 **ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน** จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 จำแนกรายด้านพบว่า ด้านการบ่งชี้ความรู้ ด้าน

การสร้างและแสวงหาความรู้ ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ ด้านการเข้าถึงความรู้ และด้านการเรียนรู้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ส่วนด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ของสภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่มีการดำเนินการจัดการความรู้ในโรงเรียนมากที่สุดค่าเฉลี่ยสภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็ก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และค่าเฉลี่ยสภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลาง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนค่าเฉลี่ยสภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลางมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

5.1.4 ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน จำแนกรายด้าน ดังนี้

1) ด้านการป้ังความรู้

ปัญหาการดำเนินงาน คือ ขาดการวางแผนกำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการความรู้ ขาดการประชุมเพื่อทำความเข้าใจและกำหนดขอบเขตการจัดการความรู้ที่ชัดเจนร่วมกัน บุคลากรมีจำนวนน้อยและมีภาระงานหลายด้านจึงไม่สามารถกำหนด และมอบหมายหน้าที่ให้แก่บุคลากรในการจัดการความรู้ได้อย่างครอบคลุม

ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีการวางแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลกิจกรรมการจัดการความรู้ให้ชัดเจนและต่อเนื่อง จัดประชุมบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา เพื่อทำความเข้าใจและกำหนดขอบเขต เป้าหมายของการจัดการความรู้ที่ชัดเจนร่วมกัน การกำหนดและมอบหมายหน้าที่ให้แก่บุคลากรในการจัดการความรู้ ควรพิจารณาตามความเหมาะสมจากความรู้และความสามารถเป็นสำคัญ

2) ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้

ปัญหาการดำเนินงาน คือ ขาดแหล่งความรู้ทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อช่วยสนับสนุนการแสวงหาความรู้ของบุคลากร การประชุม อบรมหรือสัมมนาไม่ตรงตามงานที่รับผิดชอบจึงไม่สามารถนำความรู้มาใช้พัฒนางานได้ บุคลากรขาดแรงจูงใจจะความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้

ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีการพัฒนาแหล่งความรู้ให้ทันสมัย มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน และเพียงพอต่อความต้องการใช้งานเพื่อที่จะช่วยสนับสนุนการแสวงหาความรู้ของบุคลากรในการพัฒนาตนเอง ในการส่งบุคลากรเข้าร่วม การประชุม อบรมหรือสัมมนา ควรมีการพิจารณาให้เหมาะสม ตรงตามงานที่บุคลากรได้รับมอบหมาย เพื่อนำความรู้มาใช้พัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอให้บุคลากรใช้ในการสร้างและแสวงหาความรู้ มีการตรวจสอบ นิเทศ กำกับ ติดตามผลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

3) ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ

ปัญหาการดำเนินงาน คือ ขาดการใช้เทคโนโลยีในการจัดทำฐานข้อมูลความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อสะดวกในการสืบค้นข้อมูลของบุคลากรในสถานศึกษา ขาดผู้รับผิดชอบดูแลฐานข้อมูลการจัดการความรู้ให้เป็นระบบฐานข้อมูลการจัดการความรู้ไม่ต่อเนื่องและไม่เป็นปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ ได้แก่ สนับสนุนเทคโนโลยีในการจัดทำฐานข้อมูลและอบรมบุคลากรในการจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ควรมีการแต่งตั้งหน้าที่ผู้รับผิดชอบดูแลฐานข้อมูลการจัดการความรู้ให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน ฐานข้อมูลควรอยู่ในรูปแบบของเทคโนโลยีสารสนเทศมากกว่าเอกสาร เพื่อสะดวกในการรวบรวมจัดเก็บข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูล

4) ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้

ปัญหาการดำเนินงาน คือ ขาดการนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดทำเอกสารอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีการกำหนดรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีการแต่งตั้งกรรมการนิเทศ ตรวจสอบเอกสาร และมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดทำเอกสารอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการประชุมการกำหนดรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ควรมีการแต่งตั้งผู้มีความเชี่ยวชาญเป็นผู้ปฏิบัติงาน ปรับปรุงเอกสารให้มีเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

5) ด้านการเข้าถึงความรู้

ปัญหาการดำเนินงาน คือ ไม่มีศูนย์ข้อมูลให้บุคลากรสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลได้โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี การประชาสัมพันธ์ข้อมูลความรู้ใหม่ ยังไม่ทั่วถึงและหลากหลาย บุคลากรบางคนยังขาดความรู้และทักษะการใช้เทคโนโลยีในการเข้าถึงความรู้

ข้อเสนอแนะ ได้แก่ สนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลให้บุคลากรสามารถสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลได้หลากหลายช่องทางมากขึ้น ควรนำเทคโนโลยีมาใช้ทดแทนในระบบงานเอกสารมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สะดวกต่อเข้าถึงข้อมูล และการสืบค้นข้อมูล ควรสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลความรู้ต่าง ๆ เพื่อความสะดวก และรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูล โดยมีการจัดอบรมเตรียมความพร้อมให้บุคลากรในด้านการใช้เทคโนโลยี

6) ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้

ปัญหาการดำเนินงาน คือ ไม่มีการจัดประชุมหรือเวทีให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน ไม่มีการจัดให้บุคลากรนำความรู้มาถ่ายทอดเพื่อขยายผลให้บุคลากรอื่นภายในโรงเรียน บุคลากรบางคนไม่เปิดใจในการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้

ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีการสนับสนุนการจัดประชุมหรือเวทีให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน ควรมีการสับเปลี่ยนงาน หรือระบบพี่เลี้ยง เพื่อให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนความรู้

ระหว่างกัน ควรจัดประชุม ประชาสัมพันธ์ชี้แจงวัตถุประสงค์ให้บุคลากรทุกคนได้รับทราบ ในการจัด
อบรม หรือกิจกรรม โครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ และขอความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย

7) ด้านการการเรียนรู้

ปัญหาการดำเนินงาน คือ ขาดการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรในการสร้าง
นวัตกรรม บุคลากรขาดการนำความรู้มาวางแผนหรือปรับปรุงพัฒนางานเพื่อสร้างนวัตกรรม
แก้ปัญหาและพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ขาดแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการ
นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ อันเนื่องมาจากภาระงานเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ ได้แก่ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศและสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเกิดการ
เรียนรู้ในโรงเรียน และสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากรในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้สร้างเป็น
นวัตกรรมของบุคลากรในโรงเรียน ควรมีการจัดระบบการวัดผลและประเมินผลการใช้ความรู้ เพื่อ
นำมาวางแผนหรือพัฒนางาน

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสภาพ ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการความรู้
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน ซึ่งผู้ศึกษาได้นำ
ผลการศึกษาที่สำคัญมาอภิปรายไว้ ดังนี้

สภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35
จังหวัดลำพูน ตามกระบวนการจัดการความรู้ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ 7 ขั้นตอน คือ การบ่งชี้ความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้
การจัดความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปัน
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเรียนรู้ ผลจากการศึกษาพบว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน มีการดำเนินการในภาพรวมของแต่ละด้านอยู่ใน
ระดับมาก อันเนื่องมาจากสถานศึกษามีการวางแผน จัดทำแผนปฏิบัติการหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ
การจัดการความรู้ที่ชัดเจน ประกอบกับบุคลากรมีความสามารถในการสร้างและแสวงหาความรู้จาก
แหล่งต่าง ๆ ภายนอก ด้วยวิธีการที่หลากหลายมากขึ้น และมีการจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบและให้
เป็นมาตรฐานเดียวกันทำให้สะดวกในการสืบค้นและการเข้าถึงข้อมูลความรู้ บุคลากรสามารถนำ
ความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ
สุรชาติ การสอาด (2551, หน้า82-85) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 พบว่า การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
มี 4 ด้าน คือ การจัดหาหรือการสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การเผยแพร่ความรู้ และการนำความรู้

ไปใช้ โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมาก เพราะผู้บริหารส่งเสริมครูให้แสวงหาวิธีการระบวนการในการทำงานใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพให้ดีขึ้นเสมอ มีการจัดเก็บความรู้ เอกสาร สื่อต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ สามารถนำมาใช้ง่าย สะดวกรวดเร็ว หรือได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นฐานข้อมูลในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การเผยแพร่ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน มีกระบวนการให้ครูแบ่งปัน แลกเปลี่ยน เผยแพร่ และถ่ายโอนความรู้ให้กันและกัน หรืออาจนำความรู้ที่ได้เก็บไว้เป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น นิทรรศการ แผ่นพับ การเป็นวิทยากรเพื่อเป็นแรงผลักดันในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่นเดียวกับบรรพจน์ ทัพซาย (2554 หน้า 79-80) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 3 ได้ผลการศึกษว่า สภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก โดยมีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ การสร้างแรงจูงใจในการจัดการความรู้ การสร้างและการถ่ายเทความรู้ การจัดการความรู้ในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ บุคลากรต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยจัดให้มีเวทีพูดคุยและยกย่องเชิดชูเกียรติคนที่เก่ง บุคลากรเกิดการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ โดยการศึกษาจากผู้รู้หรือผู้ที่มีประสบการณ์หรือศึกษาด้วยตนเอง มีสื่อเทคโนโลยี ฝึกจัดลำดับขั้นตอนการทำงาน นำความรู้หรือประสบการณ์ ไปวางแผนการทำงาน ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นแบบอย่างที่ดี ในการแบ่งปันความรู้โดยการสนับสนุน ผลักดันให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและบุคลากรมีการเก็บข้อมูลนำมาวิเคราะห์ โดยการจัดทำแฟ้มสะสมงาน จัดทำสรุปรายงานการปฏิบัติงาน จัดทำแผนปฏิทิน ปฏิบัติงานแผนปฏิบัติการและแผนพัฒนาโรงเรียน

ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดสามอันดับ คือ การจัดระบบที่เลี้ยงเพื่อช่วยสอนงานและให้คำแนะนำแก่บุคลากรที่ไม่มีประสบการณ์ การเผยแพร่ความรู้สู่เครือข่าย สร้างเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ และการสับเปลี่ยนงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ทั้งนี้จากการศึกษาปัญหาการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน พบว่า สถานศึกษายังดำเนินการน้อย ในด้านจัดให้บุคลากรนำประสบการณ์ ความรู้ ทั้งที่มีในตัวบุคคลและที่ได้จากการอบรม สัมมนา ฯลฯ มาถ่ายทอดเพื่อขยายผลให้บุคลากรอื่นภายในโรงเรียน ทั้งในรูปแบบของการจัดประชุมหรือเวทีให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ริชเพชร โสภภาพ (2552, หน้า 131) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการจัดการความรู้ในสถานศึกษา :กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหนองยางห้วยสะแบก อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ได้นำเสนอสภาพและความต้องการในการจัดการความรู้ในสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ในด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โรงเรียนต้องมีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยจัดให้มีการประชุม จัดอบรมสัมมนา จัดให้มีการแลกเปลี่ยนและนำเสนอผลงาน ควรส่งเสริมแลกเปลี่ยนเผยแพร่ผลงาน จัดนิทรรศการผลงาน จัดเวลาและสถานที่ให้มีการพบปะพูดคุยกัน

มีการส่งบุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์กรอื่น ๆ ส่งเสริมการเข้าไปเป็นสมาชิกในเว็บไซต์หรือเครือข่ายต่าง ๆ ที่สำคัญโรงเรียนต้องส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายนอกตัวคน โดยจัดเผยแพร่เอกสาร จัดนิทรรศการ จัดทำป้ายนิเทศ จัดนิเทศห้องเรียน ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยงานอื่น ๆ จัดขึ้น ส่วนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในตัวคน โรงเรียนต้องจัดให้มีการประชุมสัมมนา จัดพบปะพูดคุยกัน จัดอบรม จัดประชุมประจำเดือน จัดให้มีการประชุมย่อยของฝ่ายบริหารต่างๆ และการจัดนำเสนอผลงานของบุคลากรภายในโรงเรียน

เปรียบเทียบสภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีการดำเนินการจัดการความรู้ในโรงเรียนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขนาดของโรงเรียนจะมีความแตกต่างระหว่างจำนวนบุคลากรครู งบประมาณ สนับสนุน คุณภาพ และประสิทธิภาพของบุคลากร ซึ่งการจัดการความรู้นั้นต้องการทั้งบุคลากร งบประมาณ และเทคโนโลยี เมื่อองค์ประกอบแตกต่างกันผลก็ย่อมแตกต่างกันในทางปฏิบัติ สอดคล้องกับ จิรประภา อัครบวร (2552, หน้า 23) ได้กล่าวว่างค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการความรู้ คือ คน เทคโนโลยี และกระบวนการความรู้ โดยเฉพาะคนเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นแหล่งความรู้ และเป็นผู้นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ในส่วนของเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่ช่วยหาจัดเก็บแลกเปลี่ยน และนำความรู้ไปใช้ได้ง่ายและสะดวกรวดเร็วขึ้น ส่วนกระบวนการความรู้ เป็นการบริหารจัดการเพื่อนำความรู้จากแหล่งความรู้ไปใช้ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและนวัตกรรม ดังนั้นองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้จะต้องเชื่อมโยงและบูรณาการเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม คล้ายคลึงกับ บุญเรือน กิจสะสม (2552, หน้า 80 - 81) ได้ศึกษาการยอมรับการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า การยอมรับการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ทั้ง 3 ขนาดในภาพรวม มีความแตกต่างกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ยอมรับการจัดการความรู้แตกต่างจากผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีอัตรากำลังในการปฏิบัติงานสามารถระดมความรู้ที่มีอยู่ในสถานศึกษา และนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ได้มากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดเล็ก อีกทั้งสถานศึกษาขนาดใหญ่ยังมีปัจจัยเกื้อหนุนในด้านอื่น ๆ เข้ามาสนับสนุนในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา ส่วนสถานศึกษาขนาดกลางกับขนาดเล็กนั้น ไม่แตกต่างกัน

ด้านการเข้าถึงความรู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น และมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขนาดเล็กขาดแคลนงบประมาณในการบริหารจัดการ ซึ่งงบประมาณส่วนใหญ่มักถูกใช้ในการบริหารงานด้านอื่นที่จำเป็นและสำคัญกว่า ด้านการสนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อให้บุคลากรสืบค้นและเข้าถึงข้อมูล ทำให้บุคลากรไม่สามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่าง

สะดวกและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเทคโนโลยีถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเข้าถึงความรู้ สอดคล้องกับ
น้ำทิพย์ วิภาวิน (2547, 17-18) กล่าวว่า ความสำเร็จของการจัดการความรู้เกิดจากการทำงานของคน
กระบวนการ และเทคโนโลยี ซึ่งด้านคน เป็นด้านที่ควรพัฒนาอันดับแรก ส่วนการจัดการความรู้เป็น
กลยุทธ์ด้านกระบวนการ และด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในองค์กร เป็นไปเพื่อการแสวงหา สร้าง จัดการ และ
แลกเปลี่ยนความรู้ หากขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง จะทำให้การจัดการความรู้ขาด
ประสิทธิภาพ

ปัญหาการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 35 จังหวัดลำพูน ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่

ด้านการบ่งชี้ความรู้ ปัญหาที่มีผู้ตอบมากที่สุด คือ โรงเรียนขาดการวางแผนกำกับ ติดตาม และ
ประเมินผลการจัดการความรู้ เนื่องจากโรงเรียนมีบุคลากรจำนวนน้อย และมีภาระงานหลายด้านจึงไม่
สามารถกำหนด และมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ได้อย่างสม่ำเสมอ
และต่อเนื่อง เพราะการนิเทศ กำกับ ติดตาม เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การจัดการความรู้ประสบ
ผลสำเร็จ ดังที่ปรีชา ราชพลแสน (2553, หน้า 117-118) ได้ศึกษาการจัดการความรู้โรงเรียนนิคมมิตรวิทยา
อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การจัดการความรู้ โดยนำกลยุทธ์การพัฒนาการประชุมกลุ่มย่อย
การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศติดตามงาน ทำให้บรรลุเป้าหมายทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการกำหนด
เป้าหมาย ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และด้านการสร้างและใช้คลังความรู้

ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ ปัญหาที่มีผู้ตอบมากที่สุด คือ โรงเรียนขาดแหล่งความรู้ทาง
เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อช่วยสนับสนุนการแสวงหาความรู้ของบุคลากร เนื่องด้วยโรงเรียนขาดแคลน
งบประมาณสนับสนุนด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง คอมพิวเตอร์
อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ จึงทำให้การสร้างและแสวงหาความรู้เกิดปัญหา ดังเช่น จัตุพร ปูเรือน
(2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้ในโรงเรียนเวียงแหงวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่
ปัญหาการจัดการความรู้ที่พบคือ ด้านเทคโนโลยีในการจัดการความรู้ โรงเรียนขาดงบประมาณ
สื่อ วัสดุอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการจัดการความรู้มีไม่เพียงพอ เทคโนโลยีไม่ทันสมัย
ไม่หลากหลาย ไม่น่าสนใจ ไม่ทันต่อเหตุการณ์ โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรจัดหาสื่อ เทคโนโลยี
ให้เพียงพอ ระดมทุนจากหน่วยงานภายในภายนอกในการสนับสนุนเทคโนโลยี สอดคล้องกับ
น้ำทิพย์ วิภาวิน (2547, 17-18) กล่าวว่า ความสำเร็จของการจัดการความรู้เกิดจากการทำงานของคน
กระบวนการ และเทคโนโลยี ซึ่งด้านคน เป็นด้านที่ควรพัฒนาอันดับแรก ส่วนการจัดการความรู้เป็น
กลยุทธ์ด้านกระบวนการ และด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในองค์กร เป็นไปเพื่อการแสวงหา สร้าง จัดการ
แลกเปลี่ยนความรู้

ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ ปัญหาที่มีผู้ตอบมากที่สุด คือ โรงเรียนขาดการใช้เทคโนโลยี
ในการจัดทำฐานข้อมูลความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อสะดวกในการสืบค้นข้อมูลของบุคลากร

ในสถานศึกษา อาจเป็นเพราะ โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนในด้านการจัดซื้อคอมพิวเตอร์ และการจัดทำระบบฐานข้อมูล โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง เพราะนโยบายอุดหนุนงบประมาณของรัฐบาลที่จัดสรรตามจำนวนนักเรียน จึงทำให้โรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอในการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการความรู้ สถานศึกษาที่มีระบบการจัดการความรู้ที่ดีจะทำให้ผู้ที่แสวงหาความรู้มีช่องทางการเข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งต้องมียุทธศาสตร์ประกอบในการจัดการความรู้อย่างครบถ้วนและเป็นระบบ ดังที่สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2548, หน้า 15-23) กล่าวถึงองค์ประกอบการจัดการความรู้ ในองค์ประกอบที่ 3 กระบวนการและเครื่องมือในการจัดการความรู้ กล่าวถึงเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะมีส่วนที่ต้องนำมาใช้ในการค้นหา ความรู้ รวบรวมความรู้ รวบรวมข้อมูลจัดเก็บข้อมูลและการเสาะแสวงหาข้อมูล ดังนั้น เทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นที่จะต้องใช้ในการจัดการความรู้ จึงควรเป็นการใช้เพื่อการจัดเก็บและเผยแพร่ โดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ต และอินทราเน็ตภายในสถานศึกษา หรือจัดศูนย์การศึกษาโดยใช้สื่ออุปกรณ์ที่เป็นนวัตกรรมและเทคโนโลยี

ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ ปัญหาที่มีผู้ตอบมากที่สุด คือ โรงเรียนขาดการนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดทำเอกสารอย่างสม่ำเสมอ ปัญหานี้มีความคล้ายคลึงกับปัญหาด้านการบ่งชี้ความรู้ เนื่องจากโรงเรียนมีบุคลากรจำนวนน้อย และมีภาระงานหลายด้านจึงไม่สามารถกำหนด และมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ด้านการเข้าถึงความรู้ ปัญหาที่มีผู้ตอบมากที่สุด คือ โรงเรียนไม่มีศูนย์ข้อมูล ให้บุคลากรสืบค้น และเข้าถึงข้อมูลได้ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี เนื่องด้วยโรงเรียนขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนด้านเทคโนโลยี ดังนั้นทางโรงเรียนควรจัดหาสื่อ เทคโนโลยีให้เพียงพอ โดยระดมทุนจากหน่วยงานภายในภายนอกในการสนับสนุนเทคโนโลยี

ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ปัญหาที่มีผู้ตอบมากที่สุด คือ โรงเรียน ไม่มีการจัดประชุม หรือเวทีให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน เนื่องจากการขาดแคลนบุคลากร ทำให้บุคลากรต้องรับภาระงานเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงไม่มีการจัดสรรเวลาในการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ อีกประเด็นหนึ่งคือ บุคลากรไม่เปิดใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จึงทำให้การจัดประชุมหรือเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สอดคล้องกับยุทธนา แซ่เตียว (2547 หน้า 259-261) ได้กล่าวถึงปัญหาในการจัดการความรู้ว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการถ่ายทอดความรู้ภายในองค์กร คือ วัฒนธรรมขององค์กร ในการถ่ายทอดความรู้ระหว่างบุคคลภายในองค์กรด้วยกัน สิ่งหนึ่งที่มักจะเป็นปัญหาอยู่เสมอก็คือ การที่ผู้ที่มีความรู้นั้น ไม่อยากถ่ายทอด ซึ่งอาจเป็นเพราะการมีความรู้ดังกล่าวทำให้บุคคลนั้นมีอำนาจ มีความสำคัญ บางองค์กรทำให้ปัญหาดังกล่าวนี้เลวร้ายมากยิ่งขึ้น ด้วยการประเมินบุคลากรจากความรู้ที่มีโดยไม่ให้ออกสาในการสนับสนุนบุคลากรอย่างทั่วถึง หรือแม้แต่การนำความรู้มาใช้เพื่อเป็นอำนาจต่อรองทางการเมืองภายในองค์กรอีกด้วย ในขณะที่ด้านผู้รับความรู้ก็

เกิดปัญหาการไม่ยอมรับในตัวผู้ถ่ายทอดความรู้ โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นบุคลากรระดับเดียวกัน เคยปฏิบัติงานร่วมกันมานาน บุคคลที่มีประสบการณ์มากกว่าความรู้ มักจะเปิดรับความรู้ จากการถ่ายทอดในลักษณะดังกล่าวนี้ได้ยาก หรือบางองค์กรมีวัฒนธรรมการแข่งขันที่สูงมาก ถ้าฟังจะทำให้พนักงานมีความรัก ความสามัคคีกัน ก็เป็นเรื่องยากอยู่แล้ว เมื่อต้องการแข่งขันกันยิ่งทำให้การรับและถ่ายทอดความรู้แทบจะเป็นไปไม่ได้เลย

ด้านการเรียนรู้ ปัญหาที่มีผู้ตอบมากที่สุด คือ โรงเรียนขาดการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรในการสร้างนวัตกรรม อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีงบประมาณที่จำกัด เพราะการสร้างนวัตกรรมบางครั้งต้องใช้งบประมาณสูงและผู้บริหารจึงมักให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการด้านอื่น ๆ ที่เป็นงานที่ต้องปฏิบัติตามภารกิจประจำมากกว่า นอกจากนั้นยังไม่มีแสวงหาทุนสนับสนุนจากแหล่งอื่น ๆ ด้วย รวมถึงการขาดความรู้ความเข้าใจทักษะในการจัดการความรู้ และการสร้างนวัตกรรมทางการจัดการการเรียนรู้ ซึ่งวิจารณ์ พานิช (2548, หน้า 9) ได้สรุปความหมาย ความสำคัญของการจัดการความรู้ ว่า การจัดการความรู้เป็นการรวบรวม จัดระบบ จัดเก็บ และการเข้าถึงข้อมูลเพื่อสร้างเป็นความรู้ โดยมีเทคโนโลยีด้านข้อมูล และคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือช่วยในการบันทึกการจัดการความรู้ และต้องอาศัยผู้รู้ช่วยตีความและประยุกต์ใช้ ผลสำเร็จของการประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ คือการสร้างนวัตกรรมและเป็นผู้นำองค์กร

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลของการศึกษา

1) ด้านการบ่งชี้ความรู้ โรงเรียนควรจัดประชุมบุคลากรเพื่อทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการความรู้ และมีการกำหนดขอบเขตความรู้ที่จำเป็นสำหรับองค์กรไว้ใน วิสัยทัศน์/ พันธกิจ/ เป้าหมาย และมีการประมูวางแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลกิจกรรมการจัดการความรู้ให้ชัดเจน และดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ให้สม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2) ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ โรงเรียนควรมีการพัฒนาแหล่งความรู้ให้ทันสมัย มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน และเพียงพอต่อความต้องการใช้งานเพื่อที่จะช่วยสนับสนุนการแสวงหาความรู้ของบุคลากรในการพัฒนาตนเอง

3) ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ โรงเรียนควรสนับสนุนเทคโนโลยีในการจัดทำฐานข้อมูลและอบรมบุคลากรในการจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่

4) ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ โรงเรียนควรมีการแต่งตั้งกรรมการเพื่อนิเทศ ตรวจสอบเอกสาร และมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดทำเอกสารอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เอกสารมีเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

5) ด้านการเข้าถึงความรู้ โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลให้บุคลากรสามารถสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลได้หลากหลายช่องทางมากขึ้น เพื่อให้สะดวกต่อเข้าถึงข้อมูลและการสืบค้นข้อมูล โดยในโรงเรียนขนาดเล็กที่งบประมาณน้อยควรมีการรวมกลุ่มจัดตั้งศูนย์ข้อมูลและสร้างเครือข่ายความรู้ เพื่อใช้และแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีร่วมกัน

6) ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ โรงเรียนควรมีการสนับสนุนการจัดประชุมหรือมีเวทีให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน

7) ด้านการเรียนรู้ ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศและสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ในโรงเรียน และสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากรในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้สร้างเป็นนวัตกรรมของบุคลากรในโรงเรียน

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1) ควรศึกษาเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการความรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาหรือสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ควรศึกษาเพื่อแสวงหารูปแบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพให้เหมาะสมกับขนาดของสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35

3) ควรมีการศึกษาโดยจัดเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมากขึ้น